

410: Sıkıntı Zamanlarında Kunut Caiz mi?

Tarık Ebu Abdullah

7 Haz, 2018

<https://ilimvecihat.com>

SORU

Selamun aleyküm, değerli hocam sorum şudur: Ümmeti Muhammed'in s.a.v zor zamanlarında her namazda cemaatle kunut yapılır mı, yapılırsa nasıl yapılır? Cezakumallahu hayran, teşekkürler.

CEVAP

Ve aleykumusselam ve rahmetullah. Hamd Allah'a mahsustur.

Muhterem kardeşim, Müslümanların üzerine sıkıntı, dert ve musibetler çıktığı zamanlarda beş vakit namazda kunut yapmak meşrudur. Rasulullah (sallallahu aleyhi ve alihi vesellem)'den ve ondan sonra Hulefai Raşidinin sünnetiyle sabittir.

İmam el-Buhari (rahimehullah)'ın tahriç ettiği hadiste Enes bin Malik (radiyallahu anhu) şöyle demiştir:

نَبِيُّ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَنَتَ شَهْرًا فِي صَلَاةِ الصُّبْحِ يَدْعُو عَلَى أَحْيَاءٍ مِنْ أَحْيَاءِ الْعَرَبِ عَلَى رِجْلِ وَذَكْوَانَ وَعُصَيَّةٍ وَبَنِي لَحْيَانَ

“Allah’ın Nebisi (sallallahu aleyhi vesellem) bir ay boyunca sabah namazında Araplardan bazı kabilelerin aleyhine, Rı'l, Zekvân, Usayye ve beni Lehyân kabilelerin aleyhine dua ederek kunut yaptı.”

Ve şöyle demiştir:

كَانَ الْقُنُوتُ فِي الْمَغْرِبِ وَالْفَجْرِ

“Kunutu akşam ve sabah namazında yapardı.”

Ve İmam Ebu Davud (rahimehullah)'ın tahriç ettiği hadiste ibni Abbas (radiyallahu anhuma) şöyle demiştir:

قَنَتَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ شَهْرًا مُتَتَابِعًا فِي الظُّهْرِ وَالْعَصْرِ وَالْمَغْرِبِ وَالْعِشَاءِ وَصَلَاةِ الصُّبْحِ فِي دُبُرِ كُلِّ صَلَاةٍ إِذَا قَالَ سَمِعَ اللَّهُ لِمَنْ حَمِدَهُ. مِنَ الرُّكْعَةِ الْآخِرَةِ يَدْعُو عَلَى أَحْيَاءٍ مِنْ بَنِي سُلَيْمٍ عَلَى رِجْلِ وَذَكْوَانَ وَعُصَيَّةٍ وَيَوْمَئِذٍ مَنْ خَلْفَهُ

“Rasulullah (sallallahu aleyhi vesellem) bir ay aralıksız öğle, ikindi, akşam, yatsı ve sabah namazlarında, her namazın sonunda son rekâta “semiallahu limen hamideh” dedikten sonra kunut yaptı.

Beni Suleym, Ri'l, Zekvân ve Usayya'ya beddua ederdi ve arkasındakiler de "âmin" derlerdi."

Bundan sonra, sıkıntı hallerinde yapılan kunut ile alakalı bazı meseleler vardır.

Birinci mesele: Kunut duası namazın son rekâtında rükûdan doğrulduktan ve "semiallahu limen hamideh" dedikten sonra yapılır.

İmam el-Buhari (rahimehullah) Ebu Hureyra (radiyallahu anhu)'dan şöyle tahriç etmiştir:

أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانَ إِذَا رَفَعَ رَأْسَهُ مِنَ الرَّكْعَةِ الْآخِرَةِ يَقُولُ اللَّهُمَّ أَنْجِ عِيَّاشَ بْنِ أَبِي رَبِيعَةَ اللَّهُمَّ أَنْجِ هِشَامَ اللَّهِمَّ أَنْجِ الْوَلِيدَ بْنَ الْوَلِيدِ اللَّهُمَّ أَنْجِ الْمُسْتَضْعَفِينَ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ اللَّهُمَّ اشْدُدْ وَطْأَتَكَ عَلَى مُضَرَ اللَّهُمَّ اجْعَلْهَا سِنِينَ كَسَنِي يُوسُفَ

"Nebi (sallallahu aleyhi vesellem) son rükûdan başını kaldırdığında şöyle derdi: **"Ey Allah'ım! Ayyaş bin Ebi Rabia'yı kurtar. Ey Allah'ım! Seleme bin Hişâm'ı kurtar. Ey Allah'ım! Velîd bin Velîd'i kurtar. Ey Allah'ım! Mustezâf müminleri kurtar! Ey Allah'ım! Mudâr üstüne baskını daha da şiddetlendir. Ey Allah'ım! (İçinde bulundukları) bu yılları onlara Yusuf'un yılları gibi (kıtlık yılları) yap."**

İkinci mesele: Kunut duası uzatılmaz ve musibete uygun ve ilişkin yapılır.

İmam Muslim (rahimehullah)'ın tahriç ettiği hadiste Muhammed bin Sirin (rahimehullah) şöyle der:

قُلْتُ لَأَنْسِيَ هَلْ قَنَتَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي صَلَاةِ الصُّبْحِ قَالَ نَعَمْ بَعْدَ الرُّكُوعِ يَسِيرًا

"Enes (bin Malik'e) "Rasulullah (sallallahu aleyhi vesellem) sabah namazında kunut yapar mıydı" diye sordum. "Evet. Rükûdan sonra hafif dua ederdi" dedi."

Hadislerden görüldüğü gibi Rasulullah (sallallahu aleyhi ve alihi vesellem) kunut duasını uzatmazdı ve isimlerini zikrederek bilhassa hâdiseye uygun lehe ve aleyhe dua ederdi ve sıkıntı sona erdiğinde kunut duasını da terk ederdi.

İmam Muslim (rahimehullah) Ebu Hureyre (radiyallahu anhu)'dan şöyle tahriç etmiştir:

أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَنَتَ بَعْدَ الرَّكْعَةِ فِي صَلَاةِ شَهْرًا إِذَا قَالَ سَمِعَ اللَّهُ لِمَنْ حَمِدَهُ. يَقُولُ

فِي قُنُوتِهِ اللَّهُمَّ أَنْجِ الْوَلِيدَ بْنَ الْوَلِيدِ اللَّهُمَّ نَجِّ سَلَمَةَ بْنَ هِشَامٍ اللَّهُمَّ نَجِّ عِيَّاشَ بْنَ أَبِي رَبِيعَةَ اللَّهُمَّ نَجِّ الْمُسْتَضْعَفِينَ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ اللَّهُمَّ اشْدُدْ وَطَأَتَكَ عَلَى مُضَرَ اللَّهُمَّ اجْعَلْهَا عَلَيْهِمْ سِنِينَ كَسَنِي يُوسُفَ. قَالَ أَبُو هُرَيْرَةَ ثُمَّ رَأَيْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ تَرَكَ الدُّعَاءَ بَعْدُ فَقُلْتُ أَرَى رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَدْ تَرَكَ الدُّعَاءَ لَهُمْ قَالَ فَقِيلَ وَمَا تَرَاهُمْ قَدْ قَدِمُوا

“Nebi (sallallahu aleyhi vesellem) bir ay boyunca rükûdan sonra “semiallahu lime hamideh” dediğinde kunut yapardı ve “Allah’ım, Veld bin Velid’i kurtar! Allah’ım, Seleme ibni Hişâm’ı kurtar! Allah’ım, Ayyaş bin Ebi Rabia’yı kurtar! Allah’ım, müminlerin mustezaflarını kurtar! Allah’ım, Mudar kabilesi üzerine olan şiddet ve baskını arttır! Allah’ım, içinde bulundukları bu yılları onlara Yusuf’un yılları gibi (kıtık yılları) yap” derdi.

Ebu Hureyre şöyle der: "Bir müddet sonra Rasulullah (sallallahu aleyhi vesellem)'in bu duayı bıraktığını gördüm ve "Rasulullah (sallallahu aleyhi vesellem) bunlar için dua etmeyi bıraktı heralde" dedim. "Onları görmüyor musun? Hepsini (esaretten kurtuldu) ve geldiler" dediler."

İmam ibni Teymiyye (rahimehullah) şöyle diyor: "Rasulullah (sallallahu aleyhi vesellem)'in ve Hulefai Raşidin'in sünneti iki şeye delalet ediyor: Birincisi, kunut duası onu gerektiren sebebin varlığı ile meşru olur. Ama namazda daimi bir sünnet değildir. İkincisi, kunut duası düzenli bir dua değildir bilakis her kunutta münasip olanla dua edilir." (Mecmuu'l-Fetava, 23/109)

Üçüncü mesele: İmam kunut duasını cehreder ve cemaat sesli "âmin" der. Dua esnasında elleri kaldırmak sünnettir.

İmam Ebu Davud (rahimehullah)'ın tahric ettiği hadiste ibni Abbas (radiyallahu anhu) şöyle diyor:

قَنَتَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ شَهْرًا مُتَتَابِعًا فِي الظُّهْرِ وَالْعَصْرِ وَالْمَغْرِبِ وَالْعِشَاءِ وَصَلَاةِ الصُّبْحِ فِي دُبُرِ كُلِّ صَلَاةٍ إِذَا قَالَ سَمِعَ اللَّهُ لِمَنْ حَمِدَهُ مِنَ الرُّكْعَةِ الْآخِرَةِ يَدْعُو عَلَى أَحْيَاءٍ مِنْ بَنِي سُلَيْمٍ عَلَى رِغْلٍ وَذَكَوَانٍ وَعُصِيَّةٍ وَيَوْمَنْ مَنْ خَلْفَهُ

“Rasulullah (sallallahu aleyhi vesellem) bir ay aralıksız öğle, ikindi, akşam, yatsı ve sabah namazlarında, her namazın sonunda “semiallahu limen hamideh” deyince kunut yaptı. Beni Suleym kabilelerine, Ri'l, Zekvân ve Usayya'ya beddua eder, arkasındakiler de “âmin” derlerdi.”

İmam Ahmed (rahimehullah)'ın tahric ettiği hadiste Enes (radiyallahu anhu)

şöyle diyor:

فَمَا رَأَيْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَجَدَ عَلَى شَيْءٍ قَطُّ وَجَدَهُ عَلَيْهِمْ يَعْنِي الْفَرَاءَ فَلَقَدْ
رَأَيْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي صَلَاةِ الْغَدَاةِ رَفَعَ يَدَيْهِ فَدَعَا عَلَيْهِمْ

“Rasulullah (sallallahu aleyhi vesellem)’in öldürülen kurralara üzöldüğü kadar bir şeye üzöldüğünü görmedim. Rasulullah (sallallahu aleyhi vesellem)’i sabah namazında ellerini kaldırdığını ve katillerine beddua ettiğini gördüm.”

Dördüncü mesele: Kunut duasının muayyen bir lafzı yoktur. Bilakis sıkıntıya münasip yapılır. Ancak Rasulullah (sallallahu aleyhi ve alihi vesellem)’in yaptığı kunutla dua etmek muhakkak en uygunudur zira onun yaptığı dualar en üstün ve en kapsamlıdır. Mesela şöyle yapılabilir:

اللَّهُمَّ أَنْجِ إِخْوَانَنَا الْمُسْلِمِينَ فِي سُورِيَا ، اللَّهُمَّ أَنْصُرْهُمْ ، اللَّهُمَّ اشْدُدْ وَطْأَتَكَ عَلَى الْأَسَدِ النُّصَيْرِي
وَمَنْ شَايَعَهُ وَأَعَانَهُ، اللَّهُمَّ الْعَنْهُمْ ، اللَّهُمَّ اجْعَلْهَا عَلَيْهِمْ سِنِينَ كَسَنِي يُوسُفَ

اللَّهُمَّ مُنْزِلَ الْكِتَابِ ، سَرِيعَ الْحِسَابِ ، مُجْرِيَ السَّحَابِ ، هَازِمَ الْأَحْزَابِ ، اهْزِمْهُمْ وَزَلْزِلْهُمْ

Ey Allah’ım! Suriye’de kardeşlerimize necat ver! Onları destekle, onlara yardım et! Allah’ım, Nusayri Esed’e, onu destekleyenlere ve ona yardım edenlere karşı şiddetini ve baskını artır. Allah’ım onları lanet et! Bu yılları onlara Yusuf’un kıtlık yılları gibi yap!

Ey Kitabı indiren, hesabı hızlı olan, bulutları yürüten, toplulukları hezimete uğratan Allah’ım! Onları bozguna uğrat ve sars!

Beşinci mesele: Duayı Rasulullah (sallallahu aleyhi ve alihi vesellem)’e salavat ile bitirmek ve elleri yüze sürmek sünnette sabit değildir.

El-Beyhaki (rahimehullah) şöyle diyor: “Kunut duasından sonra ellerin yüze sürölmesi seleften kimseden nakledilmemiştir. Evet, bazılarından namaz dışında duadan sonra böyle yaptıkları rivayet edilmiştir. Ve Nebi (sallallahu aleyhi vesellem)’den bu konuda zayıflık içeren hadis rivayet edilmiştir. Bu hadisi kabul edenler bunu namaz dışında yapmışlardır. Ama namaz içinde ellerin duadan sonra yüze sürölmesi ne sahih haberle, ne sabit eserle ve ne de kıyasla sabit değildir.” (Sunenu’l-Beyhaki 2/212)

Son olarak konuyla alakalı olan ve çok sorulan bir meseleye değinmek istiyorum. “Arapçadan gayri dil ile namazda dua etmek caiz midir?” meselesi.

Arapça bilmeyenin namaz içinde kendi diliyle müstehap türden dua yapmasının cevazı ulema arasında ihtilaflıdır. Görüşler arasında racih olan Arapça bilmeyen veya dua edebilecek kadar iyi bilmeyen için caiz olmasıdır. Ama Arapça bilen için namaz içinde Arapçadan gayri bir dilde dua etmek caiz değildir.

Sünnetten rivayetle gelmiş olan dualara gelince, bunları ezberlemeye kadir olan Arapçasıyla yapması lazım gelir. Ama ezberlemeye gücü yetmeyen kendi dilinde manasıyla dua etmesi caizdir. Bunun delili bu mevzuda men eden bir delilin varit olmamasıdır.

İmam ibni Abdulber (rahimehullah) şöyle diyor: *“Tesbihatlarda ve ilk teşehhüt, kunut, intikal tekbirleri ve rivayet edilmiş dualar gibi diğer müstehap zikirlerde sahih olan kadir olanın bundan men edilmesidir. Ama aciz için caizdir.”* (Et-Temhid 1/141)

“Kadir olanın bundan men edilmesi”, yani Arapçayla rivayet edilmiş hal üzere yapmaya kadir olanlar Arapçadan gayri bir dille ve rivayet edilen lafızdan gayrisiyle dua etmeleri caiz değildir. *“Ama aciz”*, yani Arapça bilmeyen veya rivayette gelen lafızla ezberleyemeyen *“için caizdir”*.

Ve ez-Zerkeşi (rahimehullah) şöyle diyor: *“Arapçayı iyi bilmeyenin ezanı, ihram tekbirini ve teşehhüdü Arapçadan gayri bir dille yapması sahihtir. Ama Arapça bilirse sahih değildir. Çünkü bu ameller kulluk manasındadır. Namaz içinde okunan mendup zikirler ve mesur (nakledilmiş) dualarda böyledir.”* (El-Mensuru fi'l-Kavaid 1/282)

Kunut duası da mesur dualardandır.

Binaen aleyh Arapça bilmeyenin ve kunut dualarını Arapçasıyla ezberlemeye kadir olmayanın ferdi (yalnız) kıldığı namazlarda kendi diliyle kunut yapmasında bir beis yoktur inşallah. Aynısı secde ve son oturuşta yapılan dualar için de geçerlidir. Bu hususta farz ve nafil namazı arasında bir ayırım da yoktur. Ancak cemaat namazında imamın Arapçadan gayri bir dille kunut yapması uygun değildir. Çünkü yaptığı takdirde cemaatin namazının sıhhatiyle alakalı fitneye düşmesi muhtemeldir. Allahu A'lem.